

Metodologia TPR : introducció progressiva de l'anglès a les classes d'Educació Física

**Didac Botella i Mestres. Mestre d'Educació Física del CEIP *Covalta* (Albaida)
didac15@hotmail.com**

SÍNTESI

Aquesta comunicació pretén explicar quin és el procediment i les estratègies que he seguit per poder introduir la llengua anglesa a les classes d'educació física d'una manera eficaç i enriquidora. En primer lloc, justificaré la utilitat d'aquesta iniciativa i destacaré la seua vinculació amb el desenvolupament comunicatiu dels i les alumnes. Seguidament, detallaré els objectius educatius que persegueix, explicaré els trets més destacats de la metodologia *Total Physical Response* –TPR– i enumeraré les premisses bàsiques que, des del meu punt de vista, cal acomplir per poder dur a terme l'experiència d'una manera satisfactòria i amb garanties d'èxit. Per últim, descriuré la planificació i la seqüenciació de les sessions, tot finalitzant l'article amb un seguit de conclusions.

JUSTIFICACIÓ

Una llengua s'aprèn parlant-la. Per poder parlar-la però, abans has d'haver-la escoltada habitualment. Un dels motius pels quals el nivell d'anglès dels alumnes de primària i secundària de l'Estat espanyol és tant baix és, precisament, perquè molts mestres no fan un ús continu i predominant de l'anglès a les seues classes: a la mínima dificultat, canvien al castellà o al català. És per això que qualsevol iniciativa –paral·lela a les classes d'anglès– que permeta l'alumnat de primària i/o secundària d'estar en contacte amb aquesta llengua esdevé una gran ajuda per millorar la seua comprensió i expressió oral. I, clarament, les classes d'educació física són un vehicle idoni per potenciar l'aprenentatge integral de l'anglès, ja que l'elevat component expressiu i corporal de les activitats que s'hi treballen permet els alumnes d'entendre les explicacions malgrat la seua baixa competència en llengua anglesa. Tanmateix, com explicaré més endavant, la immersió no és total ja que només una de les tres classes setmanal que tinc amb els i les alumnes la desenvolupe en anglès. El motiu és, principalment, la dificultat d'introduir nous conceptes i jocs sense que l'alumnat tinga un coneixement previ d'aquests.

OBJECTIUS

La introducció d'una llengua estrangera –en aquest cas, l'anglès– a les classes d'educació física cerca uns objectius de caràcter eminentment lingüístic i comunicatiu. Tanmateix, cal remarcar que són objectius paral·lels i/o afegits als que la sessió o la unitat didàctica persegueix relacionats amb l'activitat física. Si l'experiència es duu a terme d'una manera planificada i estructurada el poc domini de la llengua anglesa per part de l'alumnat no ha de ser cap impediment per al desenvolupament normal de les sessions i el correcte aprenentatge d'aquests. Així doncs, a més a més dels continguts específics relacionats amb l'àrea d'educació física, aquesta iniciativa pretén treballar els següents objectius i competències bàsiques:

- **Desenvolupar** la competència comunicativa dels i les alumnes.
- **Millorar** la seua competència en anglès.
- **Potenciar** l'escolta i l'observació a l'aula.
- **Desenvolupar** la comprensió del llenguatge i l'expressió corporals.
- **Sensibilitzar** l'alumnat sobre la realitat plurilingüística de la societat actual.
- **Treure** l'anglès del seu àmbit escolar i acadèmic i **donar-li** una utilitat pràctica.

METODOLOGIA TPR

El mètode *Total Physical Response (TPR)* o *Resposta Física Total*, és un conjunt d'estratègies desenvolupades per James Asher, professor de psicologia de la Universitat Estatal de San José (Califòrnia, USA), que cerquen millorar i fer més eficient l'aprenentatge de les llengües, especialment en l'adquisició d'una llengua addicional, diferent de la materna. Així doncs, aquesta metodologia està especialment indicada per a l'ensenyament i aprenentatge d'altres idiomes. El TPR s'assenta en una premissa biològica: el cervell humà està programat per aprendre qualsevol llenguatge; és a dir, les persones tenim una capacitat innata per adquirir i reproduir el codi lingüístic. Seguint aquest plantejament doncs, la metodologia TPR tracta de traslladar el procés "natural" d'adquisició de la llengua materna dels infants a l'aprenentatge "reglat" d'una segona llengua, basant-se en la relació que s'estableix entre la parla o l'oralitat i les accions i la gestualitat que l'acompanyen i la "signifiquen". Des de ben menuts, els xiquets i les xiquetes van associant els sons de les paraules a diferents accions i objectes, tot produint-se un procés d'interiorització d'estructures sintàctiques i decodificació lingüística que, finalment, culminarà amb la capacitat d'expressió i comunicació oral dels infants. Per tant, l'objectiu dels mestres que ensenyen una segona llengua a l'escola serà crear les situacions comunicatives adients per poder imitar aquest procés a l'aula.

El mètode TPR té un component eminentment actiu, en el qual, les accions, els gestos i el moviment són l'eix de l'aprenentatge. És per això, que l'àrea d'Educació Física és especialment indicada per treballar amb aquesta metodologia. D'altra banda, com bé assenyala Asher, el mètode TPR té l'avantatge que no presenta cap complexitat tècnica en la seua aplicació ni requereix una preparació especial per part del professorat, per bé que sí un coneixement de les seues bases teòriques i la seua essència pràctica. Com ja he dit, aquesta tècnica és especialment útil a l'hora d'ensenyar una llengua estrangera. Les primeres habilitats que es posen en joc són de caràcter receptiu i d'observació. Així doncs, s'assumeix que l'alumne passarà per un període de silenci abans de poder produir una resposta oral mínimament estructurada, talment com ocorre amb els infants quan estan aprenent la seua llengua materna.

És evident que aquesta metodologia té les seues limitacions pedagògiques. És reconeguda la seua eficàcia quan es treballa amb alumnes que desconeixen per complet la llengua que s'està introduint. Tanmateix, en nivells més elevats, ja no ho es tant. Alhora, aquest mètode no proveeix l'alumne de cap estratègia concreta per tal d'ajudar-lo a expressar els seus pensaments d'una manera creativa. Tot amb tot però, aquestes limitacions no condicionen la indiscutible utilitat i validesa d'aquesta metodologia a l'hora d'introduir l'anglès a l'àrea d'Educació Física ja que el nostre objectiu no és

l'aprenentatge de la llengua anglesa en sí mateix, sinó reforçar i posar en pràctica els coneixements que l'alumnat adquireix a l'assignatura d'anglès.

PREMISSES BÀSIQUES

Des del meu punt de vista, per poder desenvolupar amb garanties d'èxit la introducció de l'anglès a l'àrea d'Educació Física cal assegurar una sèrie de premisses bàsiques referents a la competència en llengua anglesa del mestre d'educació física i altres aspectes relacionats amb l'horari escolar i la situació sociolingüística del context on es treballa. Són, a grans trets, les següents:

- *Parlar anglès amb total fluïdesa.* És absolutament necessari que el mestre que decideix d'iniciar la introducció de l'anglès a les classes d'educació física tinga una gran competència oral en aquesta llengua. Aquest aspecte és cabdal ja que si no es parla l'anglès amb solvència la iniciativa pot ser fins i tot contraproduent. El mestre ha de ser un model lingüístic, qualsevulla que siga la llengua que utilitze a classe.
- *Vocalitzar amb claredat, parlar a poc a poc, fer un ús constant de gestos i d'expressió corporal i posar tot d'exemples pràctics per reforçar les explicacions.* Hem de cuidar amb molta cura la claredat oral i el reforçament del suport expressiu i corporal de les nostres explicacions, eixos bàsics de la metodologia TPR. Aquests són elements absolutament fonamentals per facilitar la comprensió i l'aprenentatge dels i les alumnes al llarg de les sessions que desenvolupem en anglès.
- *No canviar al valencià o castellà si no és absolutament necessari.* Aquest aspecte també és determinant ja que la immersió lingüística a l'aula ha de ser total. De vegades, caldrà fer alguna matisació en la nostra llengua habitual però aquestes hauran de ser ben excepcionals.
- *Tenir, com a mínim, dues o tres classes d'educació física a la setmana.* Per raons òbvies que explicaré al següent apartat, per poder introduir aquesta iniciativa a l'àrea d'educació física és molt recomanable –o, fins i tot, necessari– gaudir de tres sessions a la setmana. Tanmateix, en funció de les circumstàncies, també seria viable amb dues sessions.
- *L'ensenyament en valencià ha d'estar assegurat.* Aquest punt és, per mi, un dels més fonamentals. Sóc absolutament partidari de potenciar l'aprenentatge de una segona –i, fins i tot– tercera llengua a l'escola, sempre i quan l'ensenyament de la meua llengua estiga assegurat. Aquest punt, malauradament, no sempre se compleix al País Valencià ja que hi ha molts centres que apliquen el fal·laç PIP –*Programa d'Incorporació Progressiva*– i, en conseqüència, tenen el valencià absolutament arraconat. Òbviament, si l'àrea d'educació física és l'única àrea –juntament amb les classes de valencià– on l'alumnat fa classe en valencià, no sóc –de cap manera– partidari d'introduir l'anglès.

PLANIFICACIÓ

És evident que per dur a terme una iniciativa com aquesta la col·laboració amb l'especialista d'anglès i/o el departament de llengües estrangeres és molt recomanable.

La seua tasca bàsica consisteix en desenvolupar i reforçar periòdicament tota mena de vocabulari específic relacionat amb l'activitat física i l'esport. El treball acadèmic a l'aula facilita el seguiment de les classes als i les alumnes i, per tant, és de gran ajuda per al seu aprenentatge. És important remarcar que aquest reforçament és clau per tal que l'alumnat pugui, a més a més d'escoltar anglès, començar a parlar-lo durant les classes d'educació física. Sense aquesta col·laboració i suport és certament improbable que els i les alumnes tinguen la suficient seguretat com per tractar d'expressar-se i fer preguntes en anglès. No cal dir però, que la implicació pot anar molt més enllà d'aquest treball i que, com més s'implique l'especialista d'anglès en el projecte, més fruits hi donarà. Paral·lelament a aquest treball, el mestre d'educació física ha de fer un esforç per mantenir la fluïdesa de la seua parla i perfeccionar el seu anglès amb tota mena de lectures. Alhora, cal que actualitze seu vocabulari relacionat amb l'educació física. Aquest vocabulari, clarament, fa referència a camps semàntics tant diversos com les parts del cos, les accions bàsiques de moviment o el nom dels diferents materials, entre molts altres.

DESCRIPCIÓ D'UNA SESSIÓ

L'estructura d'una sessió d'educació física en anglès no presenta cap diferència envers una sessió en català o castellà. Allò important però, és la seqüenciació de les sessions al llarg de la setmana. Com he explicat al principi, només una de les tres sessions setmanals que tinc amb els alumnes de 1r, 2n i 3r de primària la desenvolupe en anglès i és, com hom podrà intuir, la darrera. Així doncs, la introducció de l'anglès a l'àrea d'educació física s'estructura en dues fases:

1a Fase (valencià). *Desenvolupament de la Unitat Didàctica corresponent.*

- Al llarg de la primera o dues primeres sessions es desenvolupen tots els continguts i objectius que s'inclouen dins de la programació setmanal.

2a Fase (anglès). *Desenvolupem els jocs i les activitats apreses en anglès.*

- La darrera sessió setmanal la desenvolupem en anglès i la fem servir com una mena de resum d'allò treballat al llarg de les dues sessions anteriors. Com que els nens i les nenes ja coneixen els jocs i les seues normes bàsiques la introducció de l'anglès és pot dur a terme sense cap dificultat important pel que fa a la comprensió i el seguiment de la sessió per part de l'alumnat.

CONCLUSIONS

Les limitacions d'aquesta iniciativa són evidents però també ho són els seus avantatges. Treure la llengua anglesa del seu restringit àmbit escolar –l'assignatura d'anglès– i introduir-la a una àrea de coneixement com l'educació física, tant versàtil des d'un punt de vista expressiu i corporal, pot repercutir molt positivament en la qualitat del seu aprenentatge. Cal però, una estreta col·laboració entre el professorat d'anglès i d'educació física per poder esprémer tot el suc d'aquesta experiència. Com ja he dit al llarg de l'article, aquesta iniciativa permet els i les alumnes d'observar la utilitat de

l'anglès en un marc de comunicació real, on aquesta llengua vehicula tot allò que ocorre a l'aula i, per tant, vehicula també el seu aprenentatge. L'alumnat, d'una manera inconscient –i, fins i tot, involuntària– s'esforça en associar allò que coneix –les accions, els jocs, els gestos del seu mestre...– amb allò que no coneix –la parla anglesa– i és en aquest esforç metalingüístic –eix de la metodologia TPR– on rau l'essència de l'aprenentatge de les estructures bàsiques d'una llengua. Tanmateix, els beneficis pedagògics d'aquesta experiència no és limiten al reforçament de la llengua anglesa o del codi expressiu de l'alumnat ja que són fàcilment deduïbles les implicacions relacionades amb l'objectiu de transmetre el respecte cap a una societat cada vegada més global, multicultural i plurilingüística.

BIBLIOGRAFIA

1. ASHER. J. "The Total Physical Response Approach to Second Language Learning". *The Modern Language Journal*, Vol. 53, No. 1 (Jan., 1969).
2. ASHER. J. "The Learning Strategy of the Total Physical Response: A Review". *The Modern Language Journal*, Vol. 50, No. 2 (Feb., 1966).

Metodología TPR : introducción progresiva del inglés en las clases de Educación Física

Didac Botella i Mestres. Maestro de Educación Física del CEIP Covalta (Albaida)

SÍNTESIS

Esta comunicación pretende explicar cuál es el procedimiento y las estrategias que he seguido para poder introducir la lengua inglesa en las clases de educación física de una manera eficaz y enriquecedora. En primer lugar, justificaré la utilidad de esta iniciativa y destacaré su vinculación con el desarrollo comunicativo de los y las alumnas. Seguidamente, detallaré los objetivos educativos que persigue, explicaré las características generales de la metodología *Total Physical Response* (TPR) y enumeraré las premisas básicas, desde mi punto de vista, que hay que cumplir para poder llevar a cabo la experiencia de una manera satisfactoria y con garantías de éxito. Por último, describiré la planificación y la secuenciación de las sesiones finalizando el artículo con una serie de conclusiones.

JUSTIFICACIÓN

Una lengua se aprende hablándola. Para poder hablarla sin embargo, antes tienes que haberla escuchado habitualmente. Uno de los motivos por los cuales el nivel de inglés de los alumnos de primaria y secundaria del Estado español es tan bajo es, precisamente, porque muchos maestros no hacen un uso continuo y predominante del inglés en sus clases: a la mínima dificultad, cambian al castellano o al catalán. Es por eso que cualquier iniciativa –paralela en las clases de inglés– que permita al alumnado de primaria y/o secundaria estar en contacto con esta lengua es de gran ayuda para mejorar la seua comprensión y expresión oral. Y claramente, las clases de educación física son un vehículo idóneo para potenciar el aprendizaje integral del inglés, ya que el elevado componente expresivo y corporal de las actividades que se trabajan permite a los alumnos entender las explicaciones a pesar de su baja competencia en lengua inglesa. Sin embargo, como explicaré más adelante, la inmersión no es total ya que sólo una de las tres clases semanales que tengo con los y las alumnas la desarrollo en inglés. El motivo es, principalmente, la dificultad de introducir nuevos conceptos y juegos sin que el alumnado tenga un conocimiento previo de éstos y la imposibilidad de hablar de otros asuntos y cuestiones relacionadas con el comportamiento y la vertiente social de la actividad física de una complejidad conceptual mayor.

OBJETIVOS

La introducción de una lengua extranjera –en este caso, el inglés– en las clases de educación física busca unos objetivos de carácter eminentemente lingüístico y comunicativo. Sin embargo, hay que remarcar que son objetivos paralelos y/o añadidos a los que la sesión o la unidad didáctica persigue relacionados con la actividad física. Si la experiencia se lleva a cabo de una manera planificada y estructurada el poco dominio de la lengua inglesa por parte del alumnado no tiene que ser ningún impedimento para el desarrollo normal de las sesiones y el correcto aprendizaje de éstos. Así pues, además de los contenidos específicos relacionados con el área de educación física, esta iniciativa pretende trabajar los siguientes objetivos:

- **Desarrollar** la competencia comunicativa de los y las alumnas.
- **Mejorar** la seua competencia en inglés.
- **Potenciar** la escucha y la observación en el aula.
- **Desarrollar** la comprensión del lenguaje y la expresión corporales.
- **Sensibilizar** al alumnado sobre la realidad plurilingüística de la sociedad actual.
- **Sacar** el inglés de su ámbito escolar y académico y **darle** una utilidad práctica.

METODOLOGÍA TPR

El método *Total Physical Response* (TPR) o *Respuesta Física Total*, es un conjunto de estrategias desarrolladas por James Asher, profesor de psicología de la Universidad Estatal de San José (California, USA), que buscan mejorar el aprendizaje de las lenguas, especialmente en la adquisición de una lengua adicional, diferente de la materna. Por ello, esta metodología es especialmente apropiada para la enseñanza de otros idiomas.

El TPR se basa en una premisa biológica: el cerebro humano está programado para aprender cualquier lenguaje; es decir, las personas tenemos una capacidad innata para adquirir y reproducir el código lingüístico. Siguiendo este planteamiento, la metodología TPR trata de trasladar el proceso “natural” de la adquisición de la lengua materna al aprendizaje “reglado” de una segunda lengua, basándose en la relación que se establece entre el habla y las acciones y la gestualidad que la acompañan y “significan”. Des de pequeños, los niños y las niñas empiezan a asociar de una manera inconsciente los sonidos de las palabras a diferentes acciones y objetos, produciéndose un proceso de interiorización de estructuras sintácticas y decodificación lingüística que, finalmente, culminará con la capacidad de expresión y comunicación de éstos. Por esta razón, el objetivo de los maestros que enseñan una segunda lengua en la escuela será crear un ambiente comunicativo propicio para imitar este proceso en el aula.

El método TPR tiene un componente eminentemente activo, siendo las acciones, los gestos y el movimiento el eje central del aprendizaje. Es por ello que el área de Educación Física está especialmente indicada para desarrollar esta metodología. Por otra parte, tal y como indica Asher, este método tiene la ventaja que no presenta ninguna complejidad en su aplicación ni requiere una preparación especial por parte del profesorado, aunque sí un cierto conocimiento de sus bases teóricas y su esencia práctica. Como ya he dicho, esta técnica es especialmente útil para la enseñanza de una lengua extranjera. Las primeras habilidades que se ponen en juego son de carácter receptivo y de observación, asumiéndose que el alumno pasará un periodo de silencio antes de poder producir respuestas mínimamente estructuradas, como ocurre con los niños pequeños que están aprendiendo su lengua materna.

Es evidente que esta metodología tiene sus limitaciones pedagógicas. Su eficacia es sobradamente reconocida cuando se aplica a alumnos que desconocen por completo la lengua que se quiere enseñar. Pero en niveles más elevados, ya no es tan eficaz. A su vez, este método no provee al alumnado de ninguna estrategia concreta para poder expresar sus pensamientos e ideas de una manera creativa. Con todo, estas limitaciones no condicionan la indiscutible validez de esta metodología para introducir el inglés mediante la asignatura de Educación Física ya que nuestro objetivo no es el aprendizaje específico de la lengua inglesa en sí mismo sino reforzar y poner en práctica los conocimientos que los y las alumnas adquieren en la asignatura de inglés.

PREMISAS BÁSICAS

Desde mi punto de vista, para poder introducir con garantías de éxito el inglés en el área de Educación Física, hay que asegurar una serie de premisas básicas referentes a la competencia en lengua inglesa del maestro de educación física y otros aspectos relacionados con el horario escolar y la situación sociolingüística del contexto donde se trabaja. Son, a grandes rasgos, las siguientes:

- *Hablar inglés con total fluidez.* Es absolutamente necesario que el maestro que decide iniciar la introducción del inglés en las clases de educación física tenga una gran competencia oral en esta lengua. Este aspecto es primordial ya que si no se habla el inglés con solvencia la iniciativa puede ser incluso contraproducente. El maestro tiene que ser un modelo lingüístico, cualquiera que sea la lengua que use en clase.
- *Vocalizar con claridad, hablar despacio, hacer un uso constante de gestos y de expresión corporal y poner un gran número de ejemplos prácticos para reforzar las explicaciones.* Hay que cuidar con especial atención la claridad oral y el reforzamiento del apoyo expresivo y corporal de nuestras explicaciones, ejes básicos de la metodología TPR. Éstos son elementos absolutamente fundamentales para facilitar la comprensión y el aprendizaje de los y las alumnas a lo largo de las sesiones que desarrollamos en inglés.
- *No cambiar al catalán o castellano si no es absolutamente necesario.* Este aspecto también es determinante ya que la inmersión lingüística en el aula tiene que ser total. A veces, habrá que hacer alguna matización en nuestra lengua habitual pero éstas tendrán que ser excepcionales.
- *Tener, como mínimo, dos o tres clases de educación física a la semana.* Por razones obvias que explicaré en el siguiente apartado, para poder introducir esta iniciativa en el área de educación física es muy recomendable -o, incluso, necesario- disfrutar de tres sesiones a la semana. Sin embargo, en función de las circunstancias, también sería viable con dos sesiones.
- *La enseñanza del catalán tiene que estar asegurada.* Este punto es, para mí, uno de los más fundamentales. Soy absolutamente partidario de potenciar el aprendizaje de una segunda y, incluso, tercera lengua en la escuela, siempre y cuando la enseñanza de mi lengua esté asegurada. Este punto, desgraciadamente, no siempre se cumple en el País Valenciano ya que hay muchos centros que aplican el falaz PIP – Programa de Incorporación Progresiva– y, en consecuencia, tienen el valenciano absolutamente arrinconado. Obviamente, si el área de educación física es la única área –junto con las clases de valenciano– donde el alumnado da clase en valenciano, no soy –de ninguna manera– partidario de introducir el inglés ya que el valenciano se vería aún más perjudicado.

PLANIFICACIÓN

Es evidente que para llevar a cabo una iniciativa como ésta la colaboración con el especialista de inglés y/o el departamento de lenguas extranjeras es muy recomendable. Su tarea básica consiste en desarrollar y reforzar periódicamente todo tipo de vocabulario específico relacionado con la actividad física y el deporte. El trabajo académico en el aula facilita el seguimiento de las clases a los y las alumnas y, por lo tanto, es de gran ayuda para su aprendizaje. Es importante remarcar que este reforzamiento es clave a fin de que el alumnado pueda, además de escuchar inglés, empezar a hablarlo durante las clases de educación física. Sin esta colaboración y apoyo es ciertamente improbable que los y las alumnas tengan la suficiente seguridad como para tratar de expresarse y hacer preguntas en inglés. No hay que decir sin embargo, que la implicación del maestro de inglés puede ir mucho más allá de este trabajo y que, tanto más se implique en el proyecto, más frutos dará éste. Paralelamente, el maestro de educación física tiene que hacer un esfuerzo por mantener la fluidez de la seua habla y perfeccionar su inglés con todo tipo de lecturas. Al mismo tiempo, hace falta que actualice su vocabulario y léxico relacionado con la educación física. Este vocabulario, claramente, hace referencia a campos semánticos tanto diversos como las partes del cuerpo, las acciones básicas de movimiento o el nombre de los diferentes materiales, entre muchos otros.

DESCRIPCIÓN DE UNA SESIÓN

La estructura de una sesión de educación física en inglés no presenta ninguna diferencia hacia una sesión en catalán o castellano. Aquello importante sin embargo, es la secuenciación de las sesiones a lo largo de la semana. Como he explicado al principio, sólo una de las tres sesiones semanales que tengo con los alumnos de 1º, 2º y 3º de primaria la desenvuelve en inglés y es, como se pueda intuir, la última. Así pues, la introducción del inglés al área de educación física se estructura en dos fases:

1ª Fase (catalán). *Desarrollo de la Unidad Didáctica correspondiente.*

- A lo largo de las dos primeras sesiones se desarrollan todos los contenidos y objetivos que se incluyen dentro de la programación semanal.

2ª Fase (inglés). *Desarrollamos los juegos y las actividades aprendidas en inglés.*

- La última sesión semanal la desarrollamos en inglés y la utilizamos como una especie de resumen de aquello trabajado a lo largo de las dos sesiones anteriores. Como los niños y las niñas ya conocen los juegos y sus normas básicas la introducción del inglés se puede llevar a cabo sin ninguna dificultad importante con respecto a la comprensión y el seguimiento de la sesión por parte del alumnado.

CONCLUSIONES

Las limitaciones de esta iniciativa son evidentes pero también lo son sus ventajas. Sacar la lengua inglesa de su restringido ámbito escolar –la asignatura de inglés– e introducirla a un área de conocimiento como la educación física, tan versátil desde un punto de vista expresivo y corporal, puede repercutir muy positivamente en la calidad de su aprendizaje. Hace falta sin embargo, una estrecha colaboración entre el profesorado de inglés y de educación física para poder exprimir todo el jugo de esta experiencia. Como ya he dicho a lo largo del artículo, esta iniciativa permite a los y las alumnas observar la utilidad del inglés en un marco de comunicación real, donde esta lengua vehicula todo aquello que ocurre en el aula y, por lo tanto, vehicula también su aprendizaje. El alumnado, de una manera inconsciente -y, incluso, involuntaria- se esfuerza al asociar aquello que conoce –las acciones, los juegos, los gestos de su maestro ...– con aquello que no conoce –el habla inglesa– y en este esfuerzo metalingüístico –eje de la metodología TPR– es donde se encuentra la esencia del aprendizaje de las estructuras básicas de una lengua. Sin embargo, los beneficios pedagógicos de esta experiencia no se limitan al reforzamiento de la lengua inglesa o del código expresivo del alumnado ya que son fácilmente deducibles las implicaciones relacionadas con el objetivo de transmitir el respeto hacia una sociedad cada vez más global, multicultural y plurilingüística.

BIBLIOGRAFIA

1. ASHER. J. "The Total Physical Response Approach to Second Language Learning". *The Modern Language Journal*, Vol. 53, No. 1 (Jan., 1969).
2. ASHER. J. "The Learning Strategy of the Total Physical Response: A Review". *The Modern Language Journal*, Vol. 50, No. 2 (Feb., 1966).